

Bij het UVC Brugmann-ziekenhuis staan bomengroepjes, hier *Liquidambar styraciflua*.
Bron: Franky Vandeputte, Boomkwekerij Udenhout

‘Als ontwerper kun je eindeloos met bomen variëren’

Bijzondere bomenaanplant in België viert het verleden én bereidt voor op de toekomst

Boomkwekerij Udenhout leverde de bomen voor twee bijzondere projecten, naar ontwerpen van de prijswinnende Belgische landschapsarchitect Bas Smets. Het ging om honderd bomen ter gelegenheid van het honderdjarig bestaan van het UVC Brugmann-ziekenhuis in Brussel, en de groene aankleding van de Sint-Lazaruslaan in Sint-Joost-ten-Node. ‘We hebben alle bomen zelf uitgemerkt bij Boomkwekerij Udenhout. Ze hebben uitstekend plantmateriaal geleverd’, aldus Bas Smets.

Auteur: Karlijn Raats

Franky Vandeputte van Boomkwekerij Udenhout klinkt trots aan de telefoon. ‘Bureau Bas Smets is een gerenommeerd landschapsarchitectenbureau met bijzondere ontwerpen en opdrachten. Een van de eyecatchers is de heraanleg van de publieke ruimte rond de Notre-Dame. Na het uitschrijven van een wedstrijd kreeg Bureau Bas Smets van de stad Parijs opdracht om de omgeving van de in 2019 door brand beschadigde kathedraal opnieuw in te richten. Dat gaat om 4 hectare buitenruimte, van het plein tot aan de tuinen en omliggende straten, een enorm prestigieus project. We voelen ons vereerd dat wij de bomen mochten leveren voor twee projecten van dit bureau.’

Sint-Lazaruslaan, Sint-Joost-ten-Node

Een andere wedstrijd, die Bureau Bas Smets in 2012 won, betrof de Sint-Lazaruslaan in Sint-Joost-ten-Node. Het ontwerp verzorgde Bureau Bas Smets in 2019 samen met adviesbureau Greisch. De Sint-Lazaruslaan heeft de vorm van een amorf boulevard en bevat meerdere pleinen, die tevens gebruikt worden voor

evenementen en markten. Het water dat op de pleinen valt, wordt opgevangen en teruggebracht naar de boomvakken. Dit jaar leverde Boomkwekerij Udenhout de bomen voor dit project: *Styphnolobium japonicum* en *Ginkgo biloba*. Ze werden geplant door aannemersbedrijf Krinkels.

‘De Sint-Lazaruslaan is een soort restruimte van een spoorwegtunnel uit de jaren 50 van de vorige eeuw’, vertelt Smets over de locatie. ‘De gemeente Sint-Joost-ten-Node zocht een nieuwe invulling voor deze verloederde locatie. We noemden ons ontwerp La vallée plantée (Beboste vallei), vanwege het niveauverschil in de Sint-Lazaruslaan.’

Kleur, vorm, structuur

Smets vertelt over zijn keuzes op het gebied van structuur, vorm en kleur. ‘Ik vond de blad-vormcombinatie van beide soorten goed bij elkaar passen. Ook wilde ik een statement maken met *Ginkgo*, een van de oudste boomsoorten ter wereld. Naast de bomen is er op

Gleditsia triacanthos.
Bron: Franky Vandeputte, Boomkwekerij Udenhout

‘Een combinatie van hoogstam en meerstammig in groepjes creëert een natuurlijkheid’

sommige plaatsen onderbeplanting aangebracht in de vorm van *Cornus mas*, *Alchemilla vulgaris*, *Euphorbia amygdaloides* en *Polystichum setiferum*.’

Om de vorm van de vallei tot uitdrukking te laten komen, maakte Bureau Bas Smets de bestrating van rode bakstenen. ‘Deze beeldt de klei-ondergrond van een vallei uit’, aldus Smets. ‘Met de kleur rood konden we een essentiële ingreep doen, om de locatie karakter en een eigen identiteit te geven. De roodgekleurde

bestrating is afgebakend met stoere, zware granieten banden, die tevens een trede vormen. Het rood vormt een balans met de bladverkleuring van de bomen.’

Aantrekkelijke route

Overall tussendoor staan zoveel mogelijk bomen geplant. ‘We hebben *Styphnolobium* en *Ginkgo* als hoogstam en meerstammig aangeplant. Deze soorten staan erom bekend dat ze goed gedijen in een goede groeiplaats in een versteende omgeving. Dit creëert een

Een van de Sint-Lazaruspleinen in Sint-Joost-ten-Node.
Bron: Franky Vandeputte, Boomkwekerij Udenhout

Koelreuteria paniculata.

Bron: Franky Vandeputte, Boomkwekerij Udenhout

natuurlijkheid op de pleinen waar ze in groepjes staan. Als je daar nu loopt, ervaar je dat de gebouwen als het ware naar de achtergrond zijn geduwd. Je loopt dan in een eigen, roodgekleurde wereld met een continu bladerdek, onder meer van meerstammige, laagvertakte bomen. Zo wordt de Sint-Lazaruslaan een afwisselende, aantrekkelijke, route die de mensen automatisch leidt van A naar B.’

De bomen staan in groeiplaatsen die zijn gevuld met vulkanisch gesteente en teelaarde. De groeiplaatsen lopen door tot onder de roodgekleurde bestrating langs de gehele Sint-Lazaruslaan – die is op sommige plaatsen, waar de boulevard met pleintjes wordt afgewisseld, wel 100 m breed is. Zo hebben de wortels zoveel mogelijk ruimte om te kunnen doorgroeien.

UVC Brugmann-ziekenhuis, Brussel

Het tweede project waarvoor Smets bomen uitmerkte bij Boomkwekerij Udenhout, is het Brusselse ziekenhuis UVC Brugmann, dat dit jaar honderd jaar bestaat. Bureau Bas Smets kreeg van het ziekenhuis opdracht om een voorstel te maken voor het vieren van het honderdjarig bestaan. Speciaal voor dit eeuwfeest stelde Smets voor om honderd nieuwe bomen te planten. Dit voorjaar leverde Boomkwekerij Udenhout de eerste vijftig bomen, die in het

Franky Vandeputte

Verkoopmanager / Adviseur
Boomkwekerij Udenhout

vroege voorjaar werden geplant door aannemersbedrijf Van Wetter. Komend najaar worden de laatste vijftig bomen geleverd. Het gaat om *Gleditsia triacanthos*, *Koelreuteria paniculata*, *Liquidambar styraciflua*, *Quercus phellos* en *Ginkgo biloba*.

Aanvulling op paviljoenconcept

‘Het UVC Brugmann-ziekenhuis is in de negentiende eeuw ontworpen door architect Victor Horta’, vertelt Smets. ‘Kenmerkend en indrukwekkend is het paviljoenconcept. De gebouwen zijn vlak en uitgespreid over het terrein, omringd door veel mooie bomen. Dat geeft het

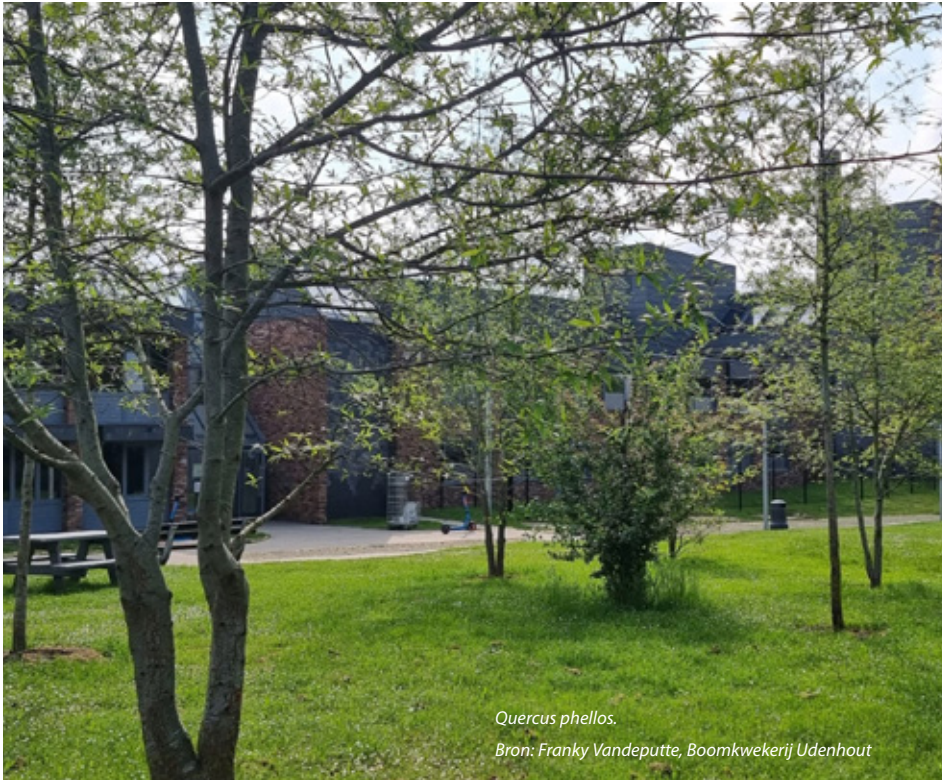
Bas Smets

Prijswinnende landschapsarchitect
van Bureau Bas Smets

ziekenhuis een menselijke aanblik en sfeer. Ik vond het passend om het concept van Victor Horta te versterken met een landschappelijk ontwerp langs deze laagbouw, in plaats van een tuin op één plaats voor te stellen. Daarbij ontstond het idee om honderd bomen te planten, om tegelijkertijd het honderdjarig bestaan te vieren én de locatie – ook met het oog op klimaatverandering – gereed te maken voor de komende honderd jaar.’

Kleine groepjes

Smets verdiepte zich in het sortiment om de juiste boom op de juiste plaats te krijgen. Hij

Quercus phellos.
Bron: Franky Vandeputte, Boomkwekerij Udenhout

Liquidambar styraciflua.
Bron: Franky Vandeputte, Boomkwekerij Udenhout

Ginkgo biloba, herfstkleur.
Bron: Boomkwekerij Udenhout

‘Deze vorm van poëzie wilde ik schenken aan de patiënten die hier langslopen’

vertelt: ‘De bomen moesten klimaatadaptief zijn, maar ook een bijzondere kroonstructuur of geur hebben. Zo heeft *Gleditsia* een transparante kroon en een bijzondere seizoenskleur; hij loopt felgeel uit in april. *Ginkgo* wordt felgeel in de herfst. De meerstammige bomen geven een natuurlijke uitstraling en een soort wildheid aan het beeld.’

Bureau Bas Smets kwam tot een soortenlijst met circa twintig bomen. Hieruit werden er tien gekozen voor het UVC Brugmann-ziekenhuis. Smets: ‘Deze worden in kleine groepjes van acht tot tien bomen aangeplant. Elk groepje bestaat uit hoogstammige, meerstammige en beverde bomen.’ Als een soort familie? Smets knikt. ‘In een ziekenhuis komen ook vaak families. Het saamhorige spreekt uit die bomengroepjes. Bezoekers kunnen er kracht uit putten. Daarnaast is het mooi om binnen dezelfde boomsoort diversiteit in de vorm te zien.’ Er werden twaalf plaatsen op het buiten-

terrein gevonden waar de groepjes in de volle grond geplant kunnen worden. ‘Het is een soort arboretum, waarin bezoekers van plek naar plek kunnen wandelen om de vrij bijzondere bomen te zien.’

Essentie van onze planeet

Om de plekken extra luister bij te zetten, zocht Bureau Bas Smets contact met een aantal steengroeves in België. Hij vroeg of ze rotsstukken wilden bijdragen voor de inrichting van de buitenruimte, zoals blauwgrijs gekleurde Belgisch hardsteen en rood en beige gekleurde natuursteensoorten. Binnenkort worden de eerste rots-elementen bij de beplanting geplaatst. ‘Met het gesteente naast de beplanting wil ik de essentie van onze planeet weergeven’, legt Smets uit. ‘Deze vorm van poëzie wilde ik schenken aan de patiënten die hier dagelijks rondlopen. Zij kunnen ook op de stenen gaan zitten.’

Eindeloos variëren

Rotsen zijn een wat vervreemdend element in de buitenruimte van een ziekenhuis. ‘Dat klopt’, zegt Smets. ‘Ze vormen een contrast met het ziekenhuis. Dat is een efficiënte omgeving die feitelijk draait als een machine, van het parkeerterrein tot aan de wandelroutes, in- en uitgangen, noem maar op. De bomen zorgen in combinatie met het gesteente voor afwisseling en afleiding voor patiënten en bezoekers. Bomen zijn ideale elementen om die afwisseling te bereiken en spannende contrasten te creëren. Je kunt als ontwerper eindeloos variëren.’

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!